

ENZO PACI

Zavod za statistiku, ekonomsku analizu i istraživanje tržišta,
Svjetska turistička organizacija, Madrid, Španjolska
Statistics, Economic Analysis and Market Research,
World Tourism Organization, Madrid, Spain

UDK:338.48:311
Primljeno: 14.07.1998.
Izlaganje sa znanstvenog skupa

AKTIVNOSTI WTO-a IZ PODRUČJA STATISTIKE TURIZMA

Nacionalni turistički uredi, statistički uredi i lokalne vlasti zajedno sa Svjetskom turističkom organizacijom (WTO) kreativno pristupaju promoviranju turizma kako bi podržali zemlje na prikupljanje točnijih i potpunijih podataka iz područja statistike turizma u skladu sa definicijama WTO-a, čime bi se poboljšala međunarodna komparabilnost zemalja. WTO također naglašava potrebu da se ubrza izrada i izdavanje tih statistika na državnoj razini s ciljem identificiranja mjesečnih trendova kretanja turizma i izrade odgovarajućih promotivnih i marketinških politika.

Kompjuterizacija i uspješni naponi na izradi standardiziranih definicija i klasifikacija za turizam, dali su dodatnu snagu WTO-u na području statistike turizma. WTO je proširio aktivnosti sa zemljama članicama na uvođenju WTO preporuka o statistici turizma (WTO Recommendations on Tourism Statistics), koje su prihvaćene od komisije za statistiku pri Ujedinjenim narodima (United Nations Statistical Commission) 1993. godine. Preporuke su dane u obliku priručnika, a WTO kontinuirano provodi aktivnosti u obliku seminara i programa za razvoj statistike, kako bi naglasili ekonomsku važnost turizma.

Program uključuje održavanje Svjetske konferencije o mjeranju ekonomske važnosti turizma, koja će se održati u Nici (Francuska) krajem svibnja/početkom lipnja 1999. godine. Cilj konferencije je da se definiraju pokazatelji za ocjenu ekonomskog utjecaja turizma na nacionalnoj i međunarodnoj razini, odnosno da se naglasi važnost turističke industrije.

Osnovni je cilj WTO-a iz područja "Statistike u turizmu", kao što je i navedeno u radnom planu i programu za 1998.-1999., razvoj potpunog, konzistentnog i uravnoteženog sustava statistike u turizmu. Takav pristup ima za cilj pružiti vladama i njihovoj politici informacije za donošenje odluka u sferi planiranja i promocije u turizmu, ističući svijest o gospodarskoj važnosti turizma kao i o faktorima koji determiniraju razvoj i strukturu turizma na nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini.

1977. godine sklopljen je ugovor između Ujedinjenih Nacija i WTO-a na razini suradnje o odnosima između te dvije organizacije. Ujedinjene Nacije slijedom ugovora prepoznaju WTO kao prikladnu organizaciju za prikupljanje, analizu, publikaciju, standardizaciju i poboljšanje statistike u turizmu u cijelom svijetu. Ujedinjene Nacije i WTO složili su se da udruže svoje napore radi omogućavanja

najveće moguće iskorištenosti i efektivnosti statističkih informacija, sa svrhom minimalizacije opterećenja nacionalne vlade od koje su preuzeti takvi podaci.

WTO je uložio značajne napore za poboljšanje statistike turizma. Godine 1991. WTO organizirao je zajedno s kanadskom vladom, međunarodnu konferenciju s temom "Putovanja i statistika u turizmu", koji se održao u Ottawi u lipnju 1991. Rezolucija Konferencije u Ottawi služila je kao podloga za preporuku o statistici u turizmu, koju je Komisija za statistiku Ujedinjenih Nacija prihvatila na 27-om zasjedanju u veljači/ožujku 1993. Preporuke su distribuirane u zajedničkoj publikaciji UN/WTO, na svim službenim jezicima Ujedinjenih Nacija. Iste godine (1993.), WTO je utemeljio Komisiju koja se sastojala od malog broja predstavnika vlade, međunarodnih organizacija i turizma, kako bi izvukli konkretan radni program za implementaciju WTO/UN preporuke o statistici u turizmu.

Takav program uključuje sljedeće aktivnosti:

- a) objavljivanje serije tehničkih priručnika o definiciji, klasifikaciji i metodologiji radi prikupljanja, analize, publikacije i korištenja statistike (vidi popis literature);
- b) organizaciju regionalnih i subregionalnih radnih grupa u Kini, Egiptu, Indiji, Indoneziji, Jamaici, Maroku, Poljskoj, Rusiji, Sejšelima, Sirijskoj Arapskoj Republici, Zimbabweu;
- c) rad stručnjaka na terenu: ove misije imaju za cilj jačanje sposobnosti prikupljanja podataka pojedinih zemalja, kompilacija, procesiranje i analiza statistike u turizmu;
- d) organizacija perioda treninga u WTO središtu za statističare u Nacionalnoj turističkoj administraciji za zemlje u razvoju.

Turizam je kompleksno područje obzirom da se bavi odlukama, putovanjima, aktivnostima i troškovima individualaca i grupa, te opskrbom i zadovoljavanjem njihovih potreba i zahtjeva, s najvećim ekonomskim i socijalnim utjecajem na većinu zemalja te na stotine destinacija u cijelom svijetu. Turizam objedinjava "aktivnosti osobe koja putuje i boravi u mjestima izvan svog uobičajenog okruženja, ne duže od jedne godine za provođenje slobodnog vremena, poslovnih obveza i drugih razloga" (UN-WTO 1994.). Svi tipovi putnika koji su uključeni u proces turizma opisani su kao posjetitelji. Iz tog razloga je izraz "posjetitelj" osnovni koncept za cijeli sustava statistike u turizmu.

Kontrola na graničnim prijelazima je osnova za prikupljanje podataka u velikom broju zemalja, međutim zbog razlike definicije i pokrića, obično u državi boravka, drugi prema nacionalitetu; neki također prikupljaju podatke o jednodnevnim posjetiteljima (izletnicima) i/ili gostima koji borave u inozemstvu. Neke zemlje na graničnim prijelazima prikupljaju podatke o gostima koji odlaze u inozemstvo, omogućavajući kalkulaciju dužine boravka (dan i datum dolaska se zahtjeva od putnika). Ponegdje se traži da stanovnici prilikom odlaska iz zemlje ispunjavaju upitnike ili prilikom dolaska, dajući osnovne podatke. Potreba za većim brojem podataka, pogotovo prilikom korištenja smještajnih kapaciteta, dovelo je do velike uporabe izvještaja o dolascima i noćenjima u zemlji/ regiji boravka (razlikujući domaće goste)- za hotele. To nam daje osnovne lokalne podatke o trajanju boravka te

broju gostiju u pojedinim državama/regijama, iako takvi podaci nisu uvijek zadovoljavajući za određivanje prosječnog boravka.

Ukidanje graničnih prijelaza (najviše u EU) povećalo je potrebu za uzorcima s graničnih prijelaza kako bi odredili osnovne podatke, omogućavajući i prikupljanje ostalih važnih podataka za emitivni turizam, kao npr.:

- razlog posjeta (neki koji namjeravaju raditi u zemlji u koju dolaze, možda ne žele obznaniti pravi razlog dolaska, što utječe na podatke o raznim migracijama kao i na podatke o turističkim boravcima),
- vrste smještaja (veliki broj posjetitelja i turista boravi kod prijatelja ili rođaka, ili iznajmljuje sobe u privatnom smještaju, što uvelike otežava prikupljanje relevantnih podataka),
- mjesta u kojima se boravi i područja, države ili lokacije koje se posjećuje, ovisno o tome da li su ti izleti i boravci "inclusiv" (paketi), ili takvi izleti daju podatke o marketingu nacionalne i regionalne turističke administracije, avio-poduzeća, itd. (npr.: već pri prvom posjetu determiniraju se marketinški principi koji utječu na izbor države u koju se putuje, plan putovanja, zadovoljstvo s pruženom uslugom),
- potrošnja u zemlji boravka (potrošnja kod smještaja, restauranata, putovanja unutar države, razne takse i druga davanja, itd.).

Postoji niz problema u svezi kreiranja i realizacije anketnih upitnika na graničnim prijelazima (pogotovo na glavnim prometnicama), uključujući optimalnu postojanost uzorka putnika- posjetitelja i obiteljske jedinice koje zajedno putuju, greške prilikom ne- odazivanja na anketna pitanja (pogotovo za nastalu potrošnju i izdatke: oni koji nastaju u aranžmanima "inclusiv", možda nemaju uvid u to koliko otpada na hotel, putne troškove, itd.), korištenje sub-uzoraka, procjena procedure-također uporaba "cordon" uzoraka za one koji ulaze/napuštaju mjesto ili regiju (mogućnost pokrivanja domaćih posjetitelja).

Ankete za domaćinstva također su značajne. Ankete za godišnje odmone obično pokrivaju detalje ili glavni dio godišnjeg odmora u prethodnih 12 mjeseci, s mogućnošću uključivanja ostalih dana godišnjeg odmora u koje spadaju barem četiri noći provedene izvan kuće i stalnog mjesta boravka. Takvi anketni upitnici pokrivaju i kraće godišnje odmone, poslovna jednodnevna putovanja (uzimajući u obzir kraće periode od zadnjih 2 do 3 mjeseca), godišnji odmori izvan države stanovanja za prethodnu godinu, te planovi i booking za nadolazeću sezonu. Izdaci na takvim turističkim izletima mogu također biti uračunati u prihod, vlasništvo auta i kuće za odmor, itd., također mogu dovesti do velikog broja grešaka, te bi trebali biti uključeni u anketne upitnike o izdacima (ako su znakoviti). Veliki broj zemalja uključuju turističke izdatke u tzv. troškove života (index) (za takvo određivanje postoje određeni problemi). Ostala pomagala uključuju anketne upitnike o smještaju na određenim izletima, zračnu i satelitsku fotografiju, analizu i test- marketing. Rezultati takvih istraživanja i mjesečni izvještaji vrlo su vrijedan materijal za razne agencije, ali nisu uvijek lako dostupni u tiskanom ili elektroničkom obliku.

Skoro 612 mil. međunarodnih turističkih dolazaka prijavljeno je 1997. godine. WTO publicira godišnji detaljni statistički izvještaj, koji se temelji na

izvještajima od oko 200 zemalja i teritorija (CTS, TMT, YTS), te podatke s oko 200 područja tri puta godišnje (TTO, indicirajući osnovne razlike od preporučenih definicija. Statistika WTO-a je dostupna na Internetu (www.world-tourism.org).

Obzirom da podaci o emitivnom turizmu nisu prikupljeni regularno u velikom broju zemalja, WTO nudi emitivnu statistiku koja se temelji na destinaciji, npr., emitivni izleti Nijemaca u razne destinacije svijeta. Ako države poboljšaju njihovu receptivnu statistiku, to će uvelike pomoći poboljšanju prikupljanja podataka o emitivnom turizmu.

Podaci o receptivnom turizmu procijenjeni su na US 443 milijardi u 1997. godini, izuzimajući međunarodne sajmove (WTO 1997), te bi taj podatak trebao odgovarati totalu potrošnje za emitivni turizam, što ne vrijedi za sve države. Izdaci u turizmu iz različitih izvora u glavnim destinacijama pokazuju značajne razlike od izvještaja s pojedine destinacije. WTO preporuča da države prikupljaju sadržajnije, točnije i detaljnije podatke o posjetiteljima te o njihovim dnevnim izdacima. Također su potrebni i podaci o jednodnevnim posjetiteljima.

Domaći turizam je također vrlo važan, ali i teži za kvantifikaciju. Potreba za većim brojem podataka, pogotovo o iskorištenosti smještajnih kapaciteta, dovelo nas je do izrade izvješća o dolascima i noćenjima- barem za hotele, u pojedinim područjima, županijama, regijama boravka (pri tome treba napraviti razliku između domaćih gostiju). To nam daje esencijalne podatke o lokalnom stanju za tisuće mjesta/regija, iako kvaliteta takvih podataka nije uvijek zadovoljavajuća. Anketni upitnici o domaćinstvima mogu pokriti ove subjekte kao i podaci o emitivnom turizmu (obično o godišnjim odmorima), te može biti integrirano s anketnim upitnicima o obiteljskoj potrošnji, putovanje (uključujući komunikaciju), radna snaga, budžet i drugi subjekti.

Turizam sve više dobiva na značenju u nacionalnom sustavu knjigovodstva i statistici bilance plaćanja. Za veliki broj poduzeća turizam je samo dio njihovih aktivnosti i statistike usluga te ponude što predstavlja problem. Najbolji pristup je kompilacija tzv. "satellite accounts" u kojima WTO igra ključnu ulogu. WTO je planirao konferenciju pod nazivom "World Conference on the Measurement of the Economic Impact of Tourism", koja bi se trebala održati krajem svibnja/ početkom lipnja 1999. godine u Nici (Francuska). Pripremni susret za Konferenciju biti će održan u studenom 1998 u Meksiku.

Prognoštička predviđanja su vrlo značajna, a WTO je publicirao prognoze za određene regije sve do 2000. godine, te dovršava "Tourism 2020 Vision", publikaciju koja pokriva prosperitet turizma do 2020., sa studijama o segmentima tržišta, inter-regionalnim i dugoročnim planovima: ukupan broj turističkih dolazaka do 2020. godine. WTO također izdaje seriju analitičkih izvješća o trendovima međunarodnog turizma u šest područja svijeta. Ovi izvještaji publicirani su pod nazivom "Tourism Market Trends" (Trendovi turističkog tržišta).

Kao dio inicijative za promociju, za srednja i dugoročna planiranja, monitoring i postizanje rezultata u marketingu i promotivnim aktivnostima,

provedeno je istraživanje o budžetima i promotivnim aktivnostima Nacionalne turističke administracije (od 1993. do danas).

Izdanje "Tourism Economic Report" (prvo izdanje - 1998.) predstavlja nove inicijative koje poduzima WTO. To je prva analiza o ekonomskom doprinosu turizma, koja je provedena u svakoj državi u cijelom svijetu.

WTO postiže blisku suradnju s drugim međunarodnim i regionalnim organizacijama u području statistike turizma. Osnovni ciljevi su redukcija posla i promocija integracije statistike turizma sa statistikom u drugim srodnim područjima. Suradnja s drugim organizacijama (kao: UN, OECD, EUROSTAT, PATA, CTO, ETC, ICAO, IMF, IATA, ISI, itd.) obično je kanalizirana kroz aktivnosti odbora. WTO također sudjeluje u aktivnostima i susretima ACC sub-odbora o statističkim aktivnostima Ujedinjenih Nacija.

LITERATURA

(WTO publikacije)

UN/WTO (1994)	Recommendations on Tourism Statistics United Nations, Statistical Papers M 83, New York
1993 SNA	Commission of the European Communities / International Monetary Fund / Organisation for Economic Cooperation and Development / United Nations / World Bank: System of National Accounts 1993. Brussels/Luxembourg, New York, Paris, Washington D.C. 1993
WTO-SNA	WTO – TOURISM SATELLITE ACCOUNT (Draft 4 – 1998)
TTB	Travel and Tourism Barometer (three issues per year)
CTS	Compendium of Tourism Statistics (annual)
TMT	Tourism Market Trends (six, for the WTO regions) (annual: latest, data up to 1997)
YTS	Yearbook of Tourism Statistics (annual)
Highlights	Tourism Highlights 1997 (published in 1998)
Technical manuals (1995)	<ol style="list-style-type: none">1. Concepts, definitions and classifications for tourism statistics2. Collection of tourism expenditure statistics3. Collection of domestic tourism statistics4. Collection and compilation of tourism statistics5. Tourism and the Balance of Payments (1997-draft)
TER	Tourism Economic Report (1 st Edition – 1998)
COUNTRY STUDIES	Implications of the UN/WTO tourism definitions: AUSTRALIA, CANADA and the UNITED STATES Framework for the collection and publication of tourism statistics (AUSTRALIA)
FORECASTS	Global tourism forecasts to the year 2000 and beyond (1995) (6 regions and the world) Tourism 2020 Vision (1998)
BUDGETS	Budgets of National Tourism Administrations (1997)

Summary

WTO's ACTIVITIES IN THE FIELD OF TOURISM STATISTICS

The activities of WTO are focused on promoting a creative approach by National Tourism Administrations, Statistical Offices and local authorities to encourage countries to collect more reliable and more complete tourism statistics in line with WTO definitions, so as to improve their international comparability. WTO also emphasizes the need to speed up the production and publication of these statistics at country level in order to provide the means of identifying tourism trends by month and fine-tuning promotion and marketing policies.

Computerization and the successful effort to develop standard definitions and classifications for tourism have given renewed force to WTO's work in statistics. WTO has expanded activities with Member States to implement the WTO Recommendations on Tourism Statistics, adopted by the United Nations Statistical Commission in 1993, through manuals, seminars and an ambitious statistical development programme to assess the economic importance of tourism.

The programme includes the holding of a World Conference on the measurement of the economic impact of tourism in Nice (France) towards the end of May/beginning of June 1999. The objective of the Conference is to develop a core of indicators for the assessment of the net economic impact of tourism at both national and international level, thereby enhancing the credibility of the tourism industry.